

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, професора Беніцького Андрія Сергійовича
на дисертацію Войчека Олексія Сергійовича
«Діяльність Національної поліції України із запобігання кримінальним
правопорушенням у Херсонському регіоні в умовах воєнного стану»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дослідження. Одним із основних завдань державно-правової політики є створення комплексу заходів, спрямованих на запобігання злочинам проти національної та громадської безпеки на теренах України. Напрямки запобігання окремим видам злочинної діяльності в нашій державі визначено низкою правових актів, зокрема Стратегією боротьби з організованою злочинністю від 16 вересня 2020 р., Стратегією національної безпеки України від 14 вересня 2020 р., Стратегією забезпечення державної безпеки від 16 лютого 2022 р. та ін.

Зважаючи на воєнний стан в Україні, актуальним залишається підвищення якості роботи правоохоронних органів і удосконалення нормативно-правових документів щодо протидії організованим формам злочинної діяльності, установлення та поширення у суспільстві злочинного впливу та ін. Одним із напрямків запобігання впливу організованих злочинних формувань, особливо в прикордонних регіонах України, є розробка і впровадження комплексних заходів, які б унеможливили приховування їхньої протиправної діяльності, використання злочинно отриманих доходів тощо. Злочинні організовані угруповання, іноді, мають певні зв'язки з зарубіжними злочинними формуваннями, що сприяє розвитку такого явища як транскордонна організована злочинність. Негативними чинниками цього явища є загроза появи й поширення транскордонних незаконних угруповань, які спеціалізуються на злочинах, пов'язаних із незаконним перетином кордону, зокрема: контрабандою, фінансуванням тероризму, організацією незаконного перетину державного

кордону України, незаконним переправленням осіб через державний кордон України, незаконним перетином державного кордону України та ін.

Одним із чинників побудови комплексної системи перешкодження функціонуванню злочинних формувань є удосконалення законодавства України щодо діяльності правоохоронних органів, зокрема, Національної поліції України, яка є ключовим спеціально уповноваженим суб'єктом запобігання злочинності, що реалізує функції охорони прав і свобод людини, публічної безпеки та протидії злочинності.

В дослідженні Олексія Войчека проведено наукове осмислення запобігання кримінальним правопорушенням Національною поліцією України, яке включає аналіз різних рівнів запобігання, спрямованих на усунення причин і умов злочинності в Херсонському регіоні в умовах воєнного стану, роботу з особами з груп ризику та конкретними правопорушеннями та ін. Автор звертає увагу, що саме Херсонщина займає друге місце серед регіонів України за кількістю повідомлень про підозри у військових кримінальних правопорушень й значного поширення набрали кримінальні правопорушення проти національної безпеки, зберігається загальнодержавна тенденція високого рівня кримінальних правопорушень проти власності.

Проведене дисертантом дослідження діяльності поліції із запобігання кримінальним правопорушенням у Херсонському регіоні в умовах воєнного стану відповідає державно-правовій політики України щодо формування стратегії боротьби з організованою злочинністю, забезпечення державної безпеки та ін. Таким чином, вищезазначене підкреслює нагальність обраної теми та підтверджує своєчасність проведення комплексного наукового дослідження «Діяльність Національної поліції України із запобігання кримінальним правопорушенням у Херсонському регіоні в умовах воєнного стану».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обрана тематика дисертації пов'язана з виконанням завдань за такими напрямками наукових розробок:

- Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020);

- Стратегії розвитку наукової діяльності Національної академії правових наук України на 2016-2020 рр. (затвердженою загальними зборами НАПрН України 3 березня 2016 р.).

- Пріоритетним напрямом розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності (відповідно до Закону України від 12 січня 2023 року № 2859ІХ зі змінами);

- Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 р. № 454) та ін.

Дисертаційна відповідає тематиці науково-дослідних робіт «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі», що наразі проводиться Одеським державним університетом внутрішніх справ (державний реєстраційний номер №0116U006773).

Наукова новизна одержаних результатів. Рецензована дисертація являє собою одне з новітніх та значущих досліджень, у якому розкрито теоретико-методологічні та організаційно правові аспекти діяльності поліції по запобіганню злочинності в Херсонському регіоні в умовах воєнного стану, а також а також узагальнено позитивний міжнародний досвід, розроблено та науково обґрунтовано теоретичні висновки та практично значущі пропозиції й рекомендації, що мають за спрямування удосконалення поліцейської практики у сфері запобігання злочинності на регіональному рівні в умовах воєнного стану. Сформовані дисертантом наукові положення і рекомендації відповідають критерію їх новизни, вони перебувають у тісному взаємозв'язку з законодавством України.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення результатів дослідження підтверджується можливістю їх застосування у таких ключових сферах:

- науково-дослідна: для наукових досліджень регіонального запобігання злочинності та діяльності поліції по запобіганню злочинності в умовах воєнного стану (акт впровадження в наукову діяльність Одеського державного університету внутрішніх справ від 10 лютого 2022 р.);

- правотворча: під час вдосконалення нормативно-правових актів із запобігання злочинності Національною поліцією України в Херсонському регіоні з урахуванням умов воєнного стану та повоєнного періоду;

- правозастосовна: в якості заходів з підвищення ефективності діяльності Національної поліції України щодо запобігання злочинності в Херсонському регіоні в умовах воєнного стану.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. На підставі проведеного аналізу змісту анотації, тексту дисертації та наукових публікацій дисертанта є всі підстави констатувати високий рівень наукової обґрунтованості та достовірності одержаних результатів.

Зміст дисертаційної роботи свідчить про те, що її автором була вивчена значна за обсягом загальнотеоретична та спеціальна література за темою дослідження, а також про вміння критично аналізувати положення використаних джерел.

Детальний, поглиблений і аргументований розгляд більшості питань теми дослідження дозволив автору висловити ряд пропозицій стосовно вдосконалення діяльності Національної поліції України з метою запобігання злочинності в Херсонській області в умовах воєнного стану з урахуванням післявоєнних ризиків та прифронтової специфіки шляхом реалізації організаційно-управлінських та превентивних заходів з урахуванням воєнних ризиків, профілактики соціально зумовленої злочинності, посилення цифровізації та кримінального аналізу аналітики, підвищення професійної підготовки, посилення довіри населення, розширення міжвідомчої та міжнародної співпраці та ін.

Дослідник в роботі виокремив пріоритетні напрямки протидії незаконному обігу зброї, запобігання колабораціонізму та диверсіям, запобігання шахрайству та гуманітарним зловживанням та психосоціальна підтримка населення тощо.

Цікавим є авторський підхід щодо розуміння дефініції запобігання злочинності органами поліції в Херсонському регіоні в умовах воєнного стану, як цілеспрямовану діяльність, спрямовану на виявлення, усунення або нейтралізацію причин і умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, а також на вплив на групи ризику та окремих осіб, яка включає в себе загальні, спеціальні та індивідуальні заходи і здійснюється поліцією у співпраці з іншими державними органами та громадськими формуваннями в Херсонському регіоні.

Дисертантом проаналізовано кримінологічні показники злочинності у Херсонському регіоні в умовах воєнного стану, розглянути зарубіжний досвід запобігання злочинності правоохоронними органами, з'ясовано міжнародно-правові стандарти у сфері боротьби зі злочинністю та діяльності поліції щодо запобігання кримінальним правопорушенням. Ним запропоновані напрямки удосконалення заходів запобігання діяльності національної поліції України із запобігання кримінальним правопорушенням у Херсонському регіоні.

Сформульовані у дослідженні наукові положення, висновки та рекомендації повністю корелюють із визначеними метою та завданнями роботи і характеризуються належною аргументацією. Досягнення означених результатів стало можливим завдяки репрезентативній емпіричній та нормативно-правовій джерельній базі, а також оптимальному вибору методології дослідження. Наукова обґрунтованість та достовірність положень дисертації є наслідком цілеспрямованого вибору та застосування сучасних методів наукового пізнання, які органічно впливають із сутності та специфіки предмета дослідження.

Повнота викладу наукових положень в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні наукові результати дисертації відображені у 7 наукових публікаціях, з них 3 – статті у наукових виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних

наук, 4 тез доповідей. Ідеї та розробки співавторів у дисертації не використовувалися.

Оформлення дисертації. Дисертаційне дослідження оформлено відповідно до нормативних вимог та стандартів. Дисертація є самостійною науковою роботою. Основні теоретичні положення та розробки, які характеризують наукову новизну дослідження, теоретичне й практичне значення його результатів одержані дисертантом особисто. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків А 1–6, Б та В. Список використаних джерел містить 234 найменування. Дисертаційне дослідження виконане у науковому стилі державною мовою.

Відсутність порушень академічної доброчесності. За результатами вивчення тексту рецензованої дисертації не виявлено фактів текстових запозичень без належного цитування джерел або інших порушень принципів академічної доброчесності. Аналіз списку використаних джерел засвідчив, що наукові, академічні тексти російською мовою або інші російські джерела інформації дисертант не використовував.

Зауваження щодо змісту дисертації. Загалом відзначаючи логічну структуру та послідовність викладу дослідження, а також наукові досягнення дисертанта, вважаємо за потрібне акцентувати увагу на деяких положеннях роботи, що мають дискусійний характер

1. В підрозд. 2.2 «Кримінологічна характеристика особи злочинця у Херсонському регіоні в умовах воєнного стану» автор зазначає, що спостерігається загальна тенденція значного збільшення кількості зареєстрованих випадків кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки та проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Дослідник у своїх висновках вказує на те, що в Херсонщині значного поширення набрали злочини проти національної безпеки.

Було б доцільно, якби автор у своїй роботі звернув увагу на кримінальні правопорушення проти громадської безпеки, які є суміжними зі злочинами проти національної безпеки відповідно до: ст.ст. 255, 256, 258–260 КК України

та ін. Робота виграла б, якби автор проаналізував такі явища як сепаратизм і колабораціонізм, тероризм і екстремізм тощо.

2. Незаконний обіг зброї під час воєнного стану становить реальну загрозу для національної безпеки України. Пріоритетами державно-правової політики в галузі зміцнення національної безпеки України є запобігання незаконному обігові вогнепальної зброї, боєприпасів і вибухових речовин, а також його (= незаконного обігу) виявлення і припинення.

Автор звертає увагу на поширення незаконного поводження зі зброєю та боєприпасами. Проте, у роботі не проаналізовано фактори, які могли б впливати на зниження рівня незаконного обігу зброї серед цивільного населення і військовослужбовців у Херсонському регіоні.

3. У дисертації залишилися без розгляду дискусійні в юридичній літературі питання щодо впровадження законодавчих ініціатив у сфері реалізації права громадян та юридичних осіб в Україні на цивільну вогнепальну короткоствольну зброю, бойові припаси до неї та ін. Не розглянуто чинники впливу на рівень кримінальних правопорушень у Херсонському регіоні запровадження із 25 листопада 2024 р. в Україні процедури декларування вогнепальної зброї і боєприпасів до неї.

Наведені зауваження носять дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження «Діяльність Національної поліції України із запобігання кримінальним правопорушенням у Херсонському регіоні в умовах воєнного стану» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2019 р. № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 р. № 341), а її автор Войчек Олексій Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент :

професор кафедри кримінально-правових дисциплін

Інституту права та безпеки

Одеського державного університету внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, професор

Андрій БЕНІЦЬКИЙ